Sosiaali- ja terveysministeriö

HE eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (HE 145/2026 vp)

Laura Terho, hallitusneuvos, STM
Sosiaali- ja terveysvaliokunta 29.9.2026

Ympäristön tupakansavulle altistuminen

- Tahaton altistuminen tupakansavulle sisätiloissa nykyisin hyvin harvinaista – poikkeuksena kotona tapahtuva altistuminen
- Ympäristön tupakansavulle altistumisesta aiheutuu monenlaista terveyshaittaa:
  - Sydän- ja verisuonisairaudet, ylähengitysteiden ja silmien ärsytysoireet, keuhkosairaudet sekä syövän, erityisesti keuhkosyövän, riskin lisääntyminen
  - Lapsilla altistuminen kotona lisää toistuvien hengitystie- ja korvatulehdusten sekä astman ja allergioiden puhkeamisen riskiä ja voi heikentää vastustuskykyä
  - Kielteiset vaikutukset myös mielenterveyteen
- Myös sähkösavukkeiden käyttö altistaa sivulliset lukuisille kemiallisille yhdisteille, joista osa on terveydelle vaarallisia ja jotka voivat lisätä syöpäriskiä sekä aiheuttaa hengitystieärsytystä, neurologisia haittoja ja verisuonihaittoja
- Sisäilmassa oleva tupakansavu ja sähkösavukkeista vapautuva nikotiini lisäksi tarttuvat tilassa oleviin pintamateriaaleihin, tekstiileihin ja pölyyn
  - Nämä jäämät voivat myöhemmin vapautua uudelleen ilmaan tai reagoida ympäristön yhdisteiden kanssa ja muodostaa uusia haitallisia aineita, jotka ovat terveydelle hyvin haitallisia

Nykytila ja sen arviointi

- Voimassa oleva tupakkalain 79 §:
  - Asuntoyhteisö voi hakea tupakointikieltoa kunnalta, sitä ennen on kuultava hakemuksessa tarkoitettujen tilojen haltijoita
  - Kunnan on määrättävä kielto, jos savua voi kulkeutua muutoin kuin poikkeuksellisesti (lisäedellytykset tupakoinnin kieltämiselle asuinhuoneiston asuintilassa)
  - Kunnan on peruutettava tupakointikielto hakemuksesta, jos kiellolle ei muuttuneiden olosuhteiden vuoksi ole enää perusteita
- Periaatteessa tehokas keino puuttua tupakansavuongelmiin, käytännössä ei kuitenkaan kovin toimiva
- Hallitusohjelma: Kaikkien kuntien toimintaedellytyksiä vahvistetaan jatkamalla normien purkamista nykyisestä kuntien tehtäväkentästä
- KKO 2008:7:
  - Parveketupakoinnin kieltäminen yleisesti (jos ei odotettavissa kohtuutonta haittaa) ei ole mahdollista yksinkertaisella äänten enemmistöllä
  - Kohtuuton haitta, häiriö tai rasitus → oikeus puuttua
- Kuntien määräämiä tupakointikieltoja noin 1 500, asunto-osakeyhtiöiden itse päättämiä noin 1 100

Ehdotettu 79 §

- Asuntoyhteisö saisi kieltää tupakoinnin itse, kunta ei siis enää määräisi tupakointikieltoa
- Kiellon edellytykset olisivat samat kuin ne, joilla kunnan on nykyisin kiellettävä tupakointi asuntoyhteisön hakemuksesta
    - Poikkeus nykytilaan nähden: asuinhuoneiston asuintilassa saisi kieltää myös sähkösavukkeen käyttämisen
- Asuntoyhteisön olisi viivytyksettä päätettävä tupakointikiellon lakkauttamisesta, jos kiellolle ei enää ole edellytyksiä
- Ennen kuin asuntoyhteisö päättäisi tupakointikiellosta tai sen lakkauttamisesta, sen olisi kuultava niiden tilojen haltijoita, joissa tupakointi on tarkoitus kieltää tai joita koskeva tupakointikielto on tarkoitus lakkauttaa
- Tupakointikiellosta päättämiseen ei sovellettaisi asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitetussa yhtiössä, mitä asunto-osakeyhtiölain 6 luvun 35 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään (ei siis vaadittaisi osakkeenomistajan erillissuostumusta yhtiöjärjestyksen muuttamiselle)
- Oikeussuojakeinoista säädettäisiin uudessa 108 a §:ssä

Vaikutukset

- Oletus: asuntoyhteisöjen tupakointikieltojen määrä tulee nousemaan nykyisestä
- Voi vähentää merkittävästi altistumista ympäristön tupakansavulle → terveyshaittojen väheneminen
- Myönteiset vaikutukset etenkin lasten terveyteen
- Myönteiset vaikutukset etenkin ikääntyneisiin ja liikuntarajoitteisiin, joilla altistuminen on voinut olla lähestulkoon jatkuvaa
- Asuntojen ja niiden irtaimiston kunnon ja arvon parempi säilyminen
- Mahdollisuus hyödyntää täysimääräisemmin asunnon kaikkia tiloja

Eräiden kannabinoidien kieltäminen (51 a §)

- CBD, CBN, CBG ja CBC ovat kannabinoideja, joita ei ole määritelty huumausaineeksi
- Etenkin CBD:tä markkinoidaan usein sen terveyshyödyillä
- Tupakkatuotteista ja useimmista tupakan vastikkeista on jo nykyisin kielletty lisäaineet, jotka omiaan luomaan vaikutelman siitä, että tuotteella on terveysvaikutuksia
  - Tämän on tulkittu tarkoittavan esim. CBD:tä
- Em. lisäaineita ei ole kielletty kaikista tupakan vastikkeista
  - Tupakkalaki ei kiellä esim. CBD-pusseja, joita käytetään nuuskan tavoin
- Ehdotus: kielletään em. kannabinoidit kaikista tupakkatuotteista ja tupakan vastikkeista

Valvontamaksujen periminen (91 §:n 4 mom.)

- LVV perii tupakkalain valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi vuosittain valvontamaksun valmistajilta ja maahantuojilta
- Maksu määräytyy myyntimääräilmoitusten perusteella
- KHO 1008/2025: LVV:llä ei ollut ollut oikeutta määrätä valvontamaksua maksettavaksi ilmoituksen tekijälle, joka ei ollut tuotteen valmistaja tai maahantuoja
  - → Valvontamaksuja pyritään välttämään sitä kautta, että myyntimääräilmoitukset tekee tupakkalain vastaisesti jokin muu taho kuin valmistaja tai maahantuoja
- Ehdotus: muutetaan 91 §:n 4 momenttia siten, että LVV perisi valvontamaksun siltä, joka tekee tuotetta koskevan myyntimääräilmoituksen

Jäljitettävyyteen liittyvä sääntely (32 ja 42 §)

- Komissio ja jäsenvaltiot ovat EU:n laajuisen tupakkatuotteiden jäljitettävyysjärjestelmän muodostaman rekisterin yhteisrekisterinpitäjiä
- STM on antanut LVV:lle määräyksen toimia jäljitettävyysjärjestelmän kansallisena rekisterinpitäjänä sekä edustaa Suomen valtiota tupakkatuotteiden jäljitettävyyttä koskevassa EU:n järjestelmässä ja toimia osapuolten välisen yhteistyön kansallisena virkamiehenä
- Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten yksilöllisten tunnisteiden antajan nimeämisestä, vaikka jäljitettävyysjärjestelmän noudattamisen valvonta kuuluu suurelta osin LVV:lle, jonka rooli on keskeinen järjestelmän toimivuuden varmistamisessa
- Ehdotukset:
  - LVV:n tehtäväksi säädettäisiin toimia tupakkatuotteiden jäljitettävyyttä koskevan tiedontallennusjärjestelmän yhteisrekisterinpitäjä komission ja EU:n muiden jäsenvaltioiden kanssa + eräät muut tehtävät
  - Yksilöllisen tunnisteen olisi oltava LVV:n nimeämän tahon antama

Kiitos!

Sosiaali- ja terveysministeriö